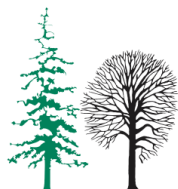

Pomen ustaljene terminologije za učinkovito komunikacijo v gozdarstvu

Tine HAUPTMAN, Ana BRGLEZ, Luka CAPUDER, Zina DEVETAK, Maarten DE GROOT, Eva GROZNIK, Nikica OGRIS, Barbara PIŠKUR

17. Slovensko posvetovanje o varstvu rastlin

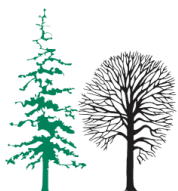
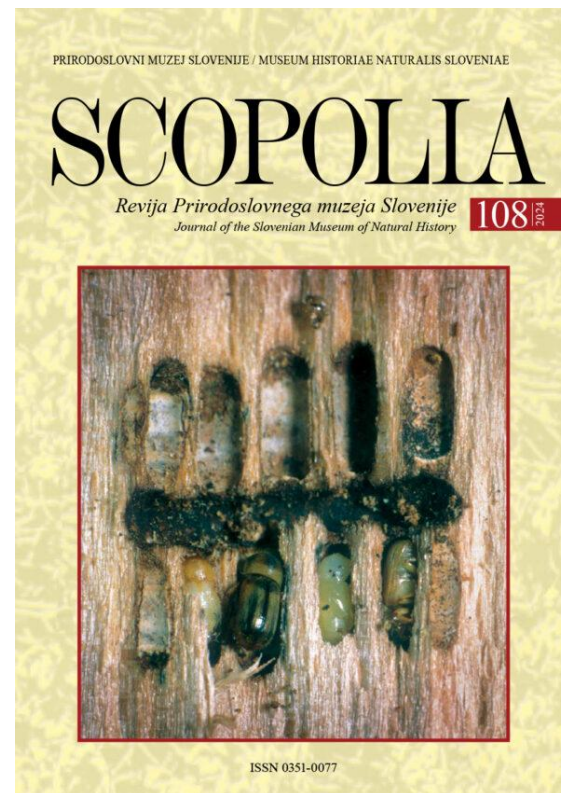
Radenci, 4. marec 2026

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Uvod

- Slovensko gozdarstvo se vse pogosteje sooča z motnjami, kot so vremenske ujme in širjenje škodljivih organizmov, kar zahteva jasno in usklajeno komunikacijo med vsemi deležniki.
- Publikacija Jurc et al. (2024) pomembno prispeva k poznavanju podlubnikov.
- Predlogi sprememb uveljavljenih imen odpirajo vprašanja o funkcionalnosti in uporabnosti.
- Težnje k takojšnji uporabi novih imen brez strokovnega posvetovanja.
- Manjka sistematičen postopek za uvajanje novih poimenovanj, ki bi vključeval strokovno presojo, jezikoslovna načela in širši konsenz stroke.

Problematika spreminjanja ustaljenih imen

NEKAJ PRIMEROV:

Ips typographus:

»osmerozobi smrekov lubadar« →

»osmerozobi lubadar«

Pityogenes chalcographus:

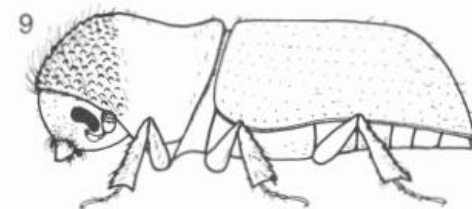
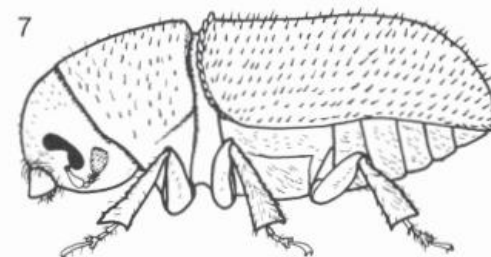
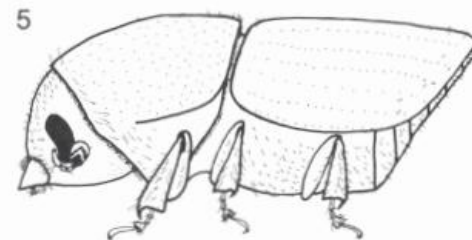
»šesterozobi smrekov lubadar« →

»šesterozobi zvezdar«

Anisandrus dispar:

»vrtni lesar« → »vrtni različnež«

Želja po binarni sistematiki poimenovanj.

Problematika spreminjanja ustaljenih imen

- Ustaljenost terminov najvišje načelo strokovnega izrazoslovja.

[Domov](#) > [Terminološka svetovalnica](#) > [Podlubniki](#)

Danes *podlubniki* niso več samostojna družina, ampak so dobili status poddružine (Scolytinae), s čimer pretekla razvrstitev na poddružine (*lubadarji* (Ipinae), ...) ni več veljavna.

Za zgoraj naštete vrste *podlubnikov* je v stroki še vedno uveljavljen izraz *lubadarji*. Je uporaba izraza *lubadar* kot samostojnega izraza za naštete vrste (ki v imenu vsebujejo tudi izraz *lubadar*) še vedno sprejemljiva, čeprav *lubadarji* niso več samostojna sistematska kategorija?

Mnenje Oddelka za terminologijo:

Idealno bi bilo, če bi bila terminologija usklajena s taksonomijo, kar bi v tem primeru pomenilo, da bi morali v vseh večbesednih terminih, ki označujejo različne vrste, sestavino *lubadar* zamenjati z besedo *podlubnik* (npr.

osmerozobi smrekov lubadar > *osmerozobi smrekov podlubnik* ...). Ker pa so termini s sestavino *lubadar* ustaljeni in je tudi ustaljenost eno od pomembnih terminoloških načel, v tem primeru terminološko intervencijo odsvetujemo, saj bi le-ta po našem mnenju povzročila nove dileme in vzpostavila vzporedna poimenovanja, kar pa je v terminologiji nefunkcionalno.

Kljub temu da *lubadarji* v sistematiki niso več poddružina, svetujemo, da za posamezne vrste še naprej uporabljate ustaljene slovenske termine s sestavino *lubadar*, npr. *osmerozobi smrekov lubadar*. Najbolj natančno je seveda navajanje celotnega termina. Če pa se termin v besedilu pogosto ponavlja, je dopustno tudi krajšanje termina, vendar le v primeru, da je povsem jasno, o katerem pojmu govorimo. Kadar pa bi krajšanje terminov vplivalo na nejasnost ali dvoumnost, kar velja v vašem primeru, pa se je takemu krajšanju bolje izogniti.

Problematika spreminjanja ustaljenih imen

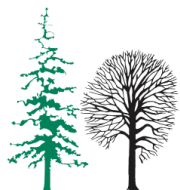
- Sistematika vrst se z novimi metodološkimi orodji in spoznanji nenehno spreminja, zato vezava slovenskih imen na trenutno taksonomijo vodi v nestabilnost.

Primer:

Vrtni lesar: *Xyleborus dispar* → *Anisandrus dispar*

- Zakonodaja in strokovna praksa že desetletja uporabljata obstoječa imena, njihova sprememba pa bi zahtevala obsežne in drage prilagoditve.

Problematika spreminjanja ustaljenih imen

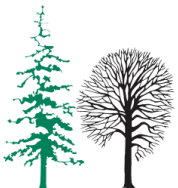
ENTOMOLOGICAL
SOCIETY OF AMERICA
SHARING INSECT SCIENCE GLOBALLY

The ESA Common Names Committee

Rules and Guidelines for Proposing a Common Name

5. Most names have two parts, one indicating the family or group, and the other a modifier. In the case of names having two parts with one of them being a group name as given in Section IV, the group name will be a separate word when used in a sense that is systematically correct, as in "house fly" and "bed bug." If the group name is not systematically correct, it must be combined into a single word with a modifier, as in "citrus whitefly" and "citrus mealybug." The modifying part of the name should be based on some outstanding characteristic of the organism itself, its damage, host, or distribution.

- Angleščina (bark beetle, ambrosia beetle, borer,...)
- Nemščina (Borkenkäfer, Bastkäfer, Holzbohrer,...)

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

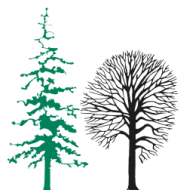
PREDLOGI ZA PRIHODNJE USKLAJEVANJE

- Vzpostavitev odprtega strokovnega foruma ali digitalne platforme za zbiranje in razpravo o slovenskih imenih organizmov, skupaj z javno dostopno bazo, ki vključuje znanstveno ime, slovensko ime, status in vir poimenovanja.

- Postopek predloga novega imena ali spremembe obstoječega poimenovanja bi vključeval javno objavo, odprte razprave in strokovne presoje, pri čemer bi morale veljati načelo »najprej dopolni, ne zamenjaj«.

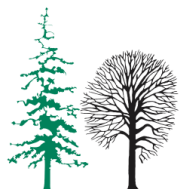
PREDLOGI ZA PRIHODNJE USKLAJEVANJE

- Pomembno vlogo lahko prevzamejo strokovna društva, kot je npr. Entomološko društvo Slovenije Štefana Michielija (strokovni sogovornik in moderator)

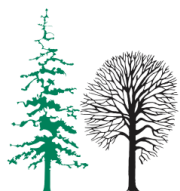

- Priprava smernic za poimenovanje žuželk v slovenščini in oblikovanje organa, ki bo odločal o sprejetju predlaganih imen (po zgledu ESA)

ZAKLJUČKI

- Spreminjanje slovenskih imen žuželk brez širšega strokovnega konsenza in upoštevanja načel jezikoslovne rabe ni funkcionalno in vodi do zmede v stroki in javnosti.
- Ustaljenost terminologije je temelj učinkovite komunikacije.
- Nujno je, da spremembe uvajamo premišljeno, usklajeno in strokovno podprto ter z veliko mero kritične presoje.
- Pri svojem delu in tudi kot skrbniki spletnega portala www.zdravgozd.si bomo uporabljali trenutno veljavna strokovna slovenska imena, posodabljali znanstvena imena (ki so predmet stalnih sprememb), nova imena pa sprejemali po tehtnem in kritičnem premisleku.

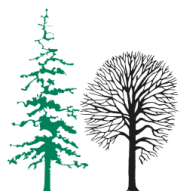
GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE

Hvala za pozornost

Raziskovalni program P4-0107:
Gozdna biologija, ekologija in tehnologija

GOZDARSKI INŠTITUT SLOVENIJE
SLOVENIAN FORESTRY INSTITUTE